

Szerkesztői iroda:

Nagy-Enyedben

A KIADÓHIVATALBAN

a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:

Wokál János könyvkereskedése

az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Közíratok nem adának vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:

helyben hához hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
fél évre . . . 2 frt,
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit-sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyitlittér sora 15 kr.

Észrevételek „Egy hazafias román nyilatkozatára.”

Eltekintve a politikai előzményektől, s a jog-történelmi fejlődéstől, melyek magyarázó, habár egyszersmind nem mindig igazolói is a tényeknek és viszonyoknak, — ki tagadhatná azon sérelmeket, melyek oly sokat zaklatott viszonyaink folytán felmerültek! Ámde ki meri állítani, hogy e sérelmek, vonatkoznak vallási, politikai vagy nemzetiségi kérdésekre, folytonosan és kizárólagosan csakis a románokat érintették, sújtották? Kijutott bizony a bajból bőven a magyaroknak is. — És ki tagadhatja meg ama kortól, hogy midőn a harcok zaja csak kissé is csillapult, nem igyekezett volna a jogok kiterjesztése által, fokról-fokra, elenyészteni a sérelmeket, felemelni az alsóbb sorsuakat.

Sok érdekes adatot nyújt mindezekre a 18. század története. Például vallási tekintetben elég felhoznunk, hogy amíg 1716-ban az unitariások kolozsvári templomát katonai erővel elfoglalják és a kérelmező lelkészt kilövik, a püspököt pedig köntöséből levették, a katonák német palástját dobták csufságul fejére, — míg a református püspököt gyanúra elfogják s hazai törvények ellenére éveken keresztül 1738-ig vizsgálat alatt, fogva tartják, — addig 1721-ben a görög catholikusok fogarasi püspökségét a pápa canonizálja, 1738-ban a balázsfalvi uradalmat nyerik, 1744-ben vallásuk országgyűlésileg beczikkelyeztetik. — Azt pedig csak nem fogja egy román sem állítani, aki a történelmet elfogulatlanul tanulmányozza, hogy a magyarok erőszakolták volna a disunitus oláhokat az unitus hitre áttérni, még kevésbé pedig azt, hogy a disunitus hit terjesztése végett ők hívták volna be Vissarion és Sofron kalugyereket?

Hibajelentés. I. cikkünkben az első szakaszban, alulról számlálva 7-ik sorban 1874 helyett 1784 olvasandó.

Hogy mindezen mozgalmak nem csekély igazgatottságot okoztak az akkori oláhság között, azt igen természetesnek találja mindenki s miután a disunitus oláhok nevezetes számban éppen az aranybányavidéken laktak, nem csudáljuk, hogy igazgatta a zalathnai kincstári uradalomban, előbb a kincstári haszonbérlet, azután a kincstári tisztviselőktől a koresmárlási joggal elkövetett visszaélések és ugyanott az urbéri viszonyból támadt erőszakos bánásmód által; — félrevezetve a József császártól elrendelt katonai és népösszeírás czélja által; s végre biztatva a nemességgel s az ország alkotmányával nem törődő, sőt részben ellenséges érzelmeket tápláló katonai parancsnokságoknak a fegyver alá jelentkező jobbágyokkal szemben tanusított magaviseletével, — az ingerült kedélyeknek egy Salis s az ő kezdeményezésére s utmutatása után Hóra és társai által felkeltett vad szenvedélyei kitértek, és nem gátolva az akkori nyomoruságos katonai parancsnokságtól, fékevesztett dühökben végig pusztították Alsófehér-, Hunyad- és Zarándmegyék földbirtokosságát, gyilkolva az ártatlanokat és a védteletleneket. Nem a valódi szabadság érzete, hanem csak a vak bosszuallás dühe jelentkezett e vandalizmusban.

És vajjon az a nemesség, melynek soraiból százak pusztultak el, mely százezereket erő vagyont vesztett amiatt, mert a kincstári tisztviselők viszályt keltettek a katonai parancsnokok eléggé nem kárhözvethető magatartással ingerelték a Bruckenthal vezetés alatti guberniumtól személyi, de nem vallási, avagy nemzetiségi sérelmekért igazságtételre hiába váró jobbágyokat, talán megtorlásul visszaidézte Ulászló rettenetes törvényeit? Nem, — sőt az 1791. évi kolozsvári országgyűlésen könnyebbitette a jobbágyok sorsát, és nem tett e tekintetben kivételt az oláh jobbágyra nézve. — Mi természetesen azt mondjuk ma, hogy

többet kellett volna tenni ez alkalommal a jobbágyokért; de ne feledjük, hogy 30 esztendeig nem hivatott össze az országgyűlés, — rendeletekkel s parancsokkal volt igazgatva — a régi alkotmány ellenére az ország, s az ország rendei főleg a törvényeket tekintet nélkül hagyó, absolutikus kormányzás rendszerének és közegeinek tulajdonították — részben helyesen is — a bekövetkezett vesztélyt, melynek elkövetőit bizony nem csudálhatni, ha nem emelte azonnal maga mellé privilegiumokkal. S így a jobbágyok, bár szelidítve, mint sérelmes állapot — sérelem maradtok, de ne feledjük: nem kizárólag a románok sérelme.

Török Bertalan.

(Vége köv.)

A küszöbön lévő magyar titkos-rendőrség szervezéséhez.

— Közl: K. F. —

VI.

2. Az egyesült államok titkos rendőrsége egy főnök egységes vezetése alatt az egész államban működik s a városokban lévő titkos rendőrségtől annyiban különbözik, hogy ennek feladata kizárólag az állam ellen irányuló bűncselekmények, egymint a pénz, értékpapir, bélyeghamisítások és csempészetek felfedezésére irányul.

Hogy ezen testület tevékenysége mily mérvű és mily hasznára van az egyesült államoknak, kitűnik a kormányának 1883. végével közzé tett hivatalos kimutatásából, mely szerint ugyanis 4 év alatt több mint 7 millió dollár értékű hamis papírpénzt, 2 millió dollárnál több értékű bélyegyet, mintegy 70 a pénzhamisításhoz használt lemezt, 46 nyomdát, 46 ércpénz hamisításhoz használt készleket foglalt le és mintegy 1220 ilyenemű büntetett elkövetőt egyént fogott el.

Nem érdektelen tudni az amerikai csempészekről azt, hogy ezek egy egész szövetséget alakítottak és önvédelmükre szintén titkos-rendőr testületet tartanak fen saját embereikből; ámde mindennek dacára az egyesült államok titkos rendőrsége bámulatra méltó ügyességgel ezeket is kijátszodja s legmegbízhatóbb embereit ezen szö-

TÁRCZA.

Fővárosi tárczalevél.

Kedves nagyenyedi barátaim! Hogyan van az, hogy ti jóformán soha se jöttök Budapestre? Tudom szerettek azzal védekezni, hogy nagyon sokba kerül. Ez igaz is. De én meg azt kérdezem, hogy hát azért adatok-e ti a nemzetnek egy európai hírű közlekedésügyi minisztert, hogy — ha nem is a nemzet, de — maga a gavallér miniszter nektek soha se adjon egy-egy mérsékeltáru jegyet? Nem. A hiba nem a kitérő miniszterben, hanem tibenetek tűnik ki. Mert mind a miniszter, mind az ő legszeretettelébb államtitkárja Baros — sokkal ideálisabb lelkek, sokkal méltányosabbak, hogysen jogos kérésteket — e tekintetben — figyelembe ne venné. Igaz, hogy egy oly hosszú út, mint Enyedtől Budapestig mérsékeltáru jeggyel is nagy áldozat; de hát épen arra akarok felhívni, hogy ez áldozatot meghozzátok. Mert azt mondom én, hogy minden művelt embernek egy évben legalább egyszer meg kell fordulnia a fővárosban. Hisz nem azért adta a természettudományok istene ezt a mesével határos kényelmes repülő közlekedést, hogy azon csak a kereskedelmi kapacitások járjanak, hanem azért, hogy a civilizáció és általán a haladás momentumairól a haza sorsát szívükön viselő egyéb hazafiak is közvetlen meggyőződést szerezhessenek. Hogyan tarthasunk lépést a legműveltebb nemzetekkel, ha beérjük pusztán csak azzal, hogy a gyors közlekedés hoz nekünk újságlapokat, szegfűt, borsot és gyömbért? Ha minden tudnivalyunkat ki tudja elégíteni a hírlap és ha ez képezi minden ismereteinknek egyedüli forrását, egyedüli támpontját. — Igaz, hogy

egy művelt országban nem szabad létezni egyetlen pór-nak sem, aki újságolvasás nélkül élni tudjon; de az is igaz, hogy az újságolvasás nem teheti az embert sem politikussá, sem szalonképessé, sem pedig irodalomismerővé. Az újság nem egyéb, mint az egyetemes műveltségnek repertoriuma. Az egyetemes műveltség pedig csak úgy terjedhet, úgy verhet állandó gyökeret, ha a hazának fiaik kellő mértékben érdeklődnek a nemzeti haladás minden momentumára iránt, ha — mint mondám — arról közvetlen tapasztalás után ítéletet tudnak mondani. Ha figyelemmel kísérenek a fővárosban, s másutt is — minden irodalmi, művészeti és politikai mozzanatot. — Egyszóval, ha minden évben ki tudják érezni azon pillanatot, mely rájuk nézve legérdekesebb, s ekkor meglátogatják kedves fővárosunkat. Megnézik a képiállítást, — a kik tehetik vásárolnak belőle; meglátogatják a muzeumot, színházakat, s összevisszajáratják az év kiváló produktumait újabb iparcikkokban, de különösen a könyvekben. — Csak így mehetünk előre, csak így vihatjuk ki legbiztosabban rendeltetésünk kétségbevonhatlanságát, misszióink szolid egzisztenciáját és csakis így sorakozhatunk emelt fővel az európai civilizáltak választottjai közé. Bizonyos időkben annyi nézni és szellemileg is fogyasztani való van Budapesten, hogy ha annak fogyasztásából a hazának minden hű fia kiköveteli a maga részét, a mi energikus nemzetünk — következetes érdeklődéssel — egy tized alatt annyit haladhat, mint a hatvanas évek előtt száz év alatt. S van-e magyar, ki ez elv szükségzerűségében megváltatásunkat fel ne tudná ismerni?! S van-e magyar, ki az elv keresztülvitelében magának részt ne tudjon, részt ne akarjon követelni?! Van-e magyar, ki ne tudná, hogy Magyarország annyit ér, a mennyit egyesei összeverve érnek?! Nincs. Én azt hiszem, hogy ilyen magyar nincs.

Fel kedves enyedi barátim! Évenként legalább egy-

szer — fel a fővárosba! Aki igényt tarthat a mérsékelt jegyre: kérje. De jöjjön! Aki jöhet anélkül is: ne kérje. De jöjjön! A kinek egyik mód sem kínálkozik: az teremtsen módot. De jöjjön! A kinek nincsen ismerőse a fővárosban, az jöjjön el hozzám (Kerepesi ut, Szelenyi-udvar I. emelet 11-ik ajtó), mondja hogy ő enyedi és én szívesen látom itt időzése alatt vendégemül. De a földolog az, hogy jöjjön!

Budapest megnézésére épen most is alkalmas az időpont. — A műcsarnok őszi kiállításának kapui nyitva vannak s ha semmi más nézni való sem volna: az utazás fáradsalmi e csarnokban is kárpótolva lesznek. A nemzeti művelődés egyenletes haladása azt követeli, hogy mindenki, ki e haladás részesse akar lenni: ismerje a művészet produktumait, a haladás arányait, annak mérveit, hogy az a légkör, mit e művészi produktumok teremtenek: eljusson a haza minden zugába, s hogy így áldásaival termékenyítője legyen egy nagyobb és mindig hatalmasabb magyar nemzeti művészetnek. A légkör meg van: azt be kell szívni, azt el kell fogyasztani, a mire annyival kevésbé elég a főváros, a mennyivel bizonyosabbnak látszik, hogy nem pusztán csak ennek számára van teremtvé.

Sutba a hagyományos indolenciájával, a duzzogás vagy épen az ellenségeskedések korából származó kényelmes egykedvűséggel, ridegséggel. Ezzel ma már semmire se mehetünk, — ezzel ma már csak sirásokká, saját sirunk száználmas munkáiraivá lehetünk.

Ha megnéztük a műcsarnokot, iparmuzeumot, gyűrünk az operába. Itt látjuk az építő művészetnek — sok tekintetben — egy oly remekét, melyre — az egész világhoz arányitva is — büszkék lehetünk. És ez áll némely operai előadásra is. Ha megengedik kedves földieim, kalauzuk lesznek. Megnézzük Csiky „Noráját”, Jókai „Arany

kált és meglehe-

nek megjelenése
ogja megnyitni, a
elen század első
t. Aczél fogja a
amennyiségre le-
rui, és a vitoria
pend még jelen-

bi 50 év alatt fel-
k csak alig 10-ed
az eddigi szent-
int óriási pazar-
ly vezetéssel vál-
rendkívüli jelen-
Ezt a jelentőségét

oldása bizonyára
szit az által, hogy
tő képességet tö-
nazon eredményt
erhetni, mint je-
sa által mindazon
g nem igen né-

emberiség hala-
thatnak? A szén
ja a villamosság
tát már rég fel-
(Gazd. Mérn.)

er ur által közölt
mely szerinti én a
rozottabban tiltá-

Ugrai János.

nt nem vállal fele-
szerk.

nov. hó 27-ikéről
legyőzta 5 frt — kr
m. széna 4 frt 50 kr
r. marhahús 40 kr.

EG:

GYI FARKAS.

KOS.

ny.

adja az 1885—
sz és pálinka-
előtt 10 óraker
árverzésen, a

anatpénz 7000

os órákban a

-én.

Nyula s. k.

ster.

A nyersmények
államilag
biztosítva.

ztosított nagy
telre, melyben

tervszerűleg csak
ei vannak:

000 márká

eny 2000 márká

„ 1500 „

„ 1000 „

„ 500 „

„ 200 „

„ 150 „

„ 145 „

„ 124 „

„ 100 „

„ 94 „

„ 67 „

„ 40 „

„ 20 „

500 nyersmény

an meghatározva,

ar vagy 6 márká

ar vagy 3 márká

vagy 1 1/2 márká

orsjegyek (nem

eküldése után

mint az állam

is ingyen fogja

hivatalos nyere-

se az érdekeltek

oktatásmelett

vány lapon, vagy

10-ig

ésikkel bizalom-

HEZ

ban.

vetkezethe becszempészi, a kik azután a szövétkezet összes telepeit és legveszélyesebb tagjait a legkisebb feltűntetés nélkül az illető hatóságok kezére játszódnak. Az Amerikában lábrakapott nagymérvű csempészet oka abban keresendő, hogy ott az európai árucikkek igen magas vámilletékeknek vannak alávetve. tehát a csempészet — ha sikerül az illetőknek — igen nagy anyagi haszonnal jár. Az amerikai titkos rendőrség előtt 1882-ben feltűnt az, hogy több Európában meghalt amerikai holtteste mahahagoni-fából készült, és ezüstveretű koporsókban szállítottatott New-Yorkba, míg végre egy ily koporsó felbontása után azon meglepő eredményre jöttek, hogy annak belsejében egy bádogszekrényben nagy értéket képviselő brüsseli csipkék voltak elrejtve.

Más alkalommal gyanusnak tűnt fel a vizsgálatot teljesítő detectív előtt, hogy egy kereskedelmi hajón érkezett zsidónak rendkívül nagymérvű tengeri betegsége volt. A detectív röktön tisztába volt a helyzettel, tudta már az okát is, hogy a zsidó betegsége honnan keletkezhetett, tehát pártfogásába vette és vitte a legközelebbi rendőrorvoshoz, ki által erős hashajtót adott be a pátiensné, mire annak gyomrából 20 000 dollár értékű gyémánt vándorolt elő, melyeket a jó madár a hajó megérkezése alkalmával azért nyelt le, hogy a vándorokat kijátsozja s ne kelljen az érték járó tetemes vámilletéket megfizetnie.

3. A magán detektívek.

Ilyenek csak Amerikában léteznek s rendszeren a nagy gazdag bankok, kereskedőcégek által azért tartatnak, hogy közegeiket áltóluk ellenőriztessék és ha károokra, esetleg valamely nagyobb lopás, csalás, sikkasztás követetik el a tettest gyorsan kézre keríthetessék.

Az előadottakból látható, hogy a titkos rendőr-testületek egymagának az államnak, mint az egyeseknek rendkívül nagy hasznára vannak s ma már nem képzelhető művelt állam, mely egy ily fontos rendőri apparátust ne igyekeznék alkotni magának.

Hazánk, hála a gondviselésnek, ma már jelentékeny helyet foglal el a művelt államok sorában, a béke áldása a haladás minden terén észlelhető; de tudni kell azt, hogy a mily mértékben fejlődik és vagyonosodik valamely állam, ép oly mértékben szaporodik a szédelgők, csalók és tolvajok száma, kik hova-tovább titkos következetek és tolvaj iskolák létesítése által mind inkább megerősödnek, s ha az állam idejekorán nem gondoskodik ellenszerről, a nyakára nőnek. Szomorú példát nyújtanak erre nézve Török és Görögország, sőt még pár évtized előtt Olaszország is, a hol fényes nappal a legelőkeltebb közlekedési helyeken a gyilkosságok, rablások, lopások, csalások és a szédelgésnek minden kigondolható nemei egymást érik, továbbá a hol a sikkasztások, hamis bukások, bankárok megszökése, hamis bankjegyekkal szédelgés, részvénytársaságok alakítása szédelgésre stb., a megszokott mindennapi események közé tartoznak.

És vajon mit bizonyítanak mindezek? Felelet: azt, hogy az állam önmaga és az egyes polgárok érdekében elmulasztja a megfelelő védelemtől gondoskodni! De másfelől azon kérdés is felmerül, hogy vajon az állam és

emberát, Rákosi „Magdolnáját” és Klárné Angyal-Ilka „Árendás zsidóját.” Erre, az operai előadással együtt öt nap kell. Ha lehet azonban, szakítunk még két napot. Egyiken megnézzük a várszínházat, s ha Blaha Lujza játszik, mindenesetre megnézzük, valamint a királyi palotát s a második napon megnézzük még egyszer az operát. Időközben ellátogatunk a díszesnél díszesebb könyvkereskedésekbe, majd meg Fischer majolika gyárába és bécsiutcai raktárába. Amott összevásároljuk Jókai, Mikszáth, Benedek Elek stb. legújabb műveit, néhány szak- és tudományos könyvet, — itt legalább is megtekintjük a műipar e nemének díszesen és pompásan szellemes leleményeit. S mikor kifaradunk, úgy délután felé hazamegyünk hozzá, megebédelünk s ebéd után folytatjuk. Az ebéd közti időt is hasznosan fogjuk eltölteni. Megbeszéljük a szőnyegen levő dolgokat. Csábítani ugyan nem akarok az ebédemmel, de azt se szeretném, hogy valaki többet várjon, mint a mit tőlem várni lehet. azért tehát inkább úgy segíték a bajon, hogy ideírom a menüt, mely ugyan változhatik részleteiben, kvántitás* dolgában is, a mennyiben egy-két fogással lehet esetleg több is, de kvántitás dolgában azt hiszem nem fog változni. Arról már az én kis feleségecském gondoskodni fog az ő Csehországból ide jutott tormetes szakácsnéjával. — Lesz tehát először — levesnek — liba-ragu, azután kecsége vagy fogas holland mártással, ezután egy rámszték angol burgonyával, később egy kárfiol vajjal, vagy — tudja Brillas Savarin — tán tejföllel, ennekutána egy kis fogolypecsenye francia salátával, majd egy kis palacsinta vagy más tészta, azután gyümölcs, sajt, torta, fekete kávé, likör, csömöri fehér bor, villányi vörös és egy néhány üveg francia pezsgő. — Ennyiből fog állani az ebéd. Én — Brillas Savarin volna a megmondhatója — többet nem szolgálhatok, mert ezen a t ö v i s e s p á l y á n több nem telik. —

Nó, de félre a tréfával, félre az izléstelenkedéssel.

egyesek hitelét nem veszélyeztetik-e ezen állapotok? Bizonyára igen, sőt a legnagyobb mértékben, mert ugyan ki volna bolond egy se személyileg, se vagyoniilag elég biztonságban nem élő testületnek, czégnak, vagy egyes embernek hitelezni még kényszerűségből is?!

Az ily állapotok részbeni elfojtására, részbeni megemmisítésére csak egy orvosság van: jól szervezett és jól fizetett nyilvános és titkos-rendőrség, előbbi a közönséges gazemberek, utóbbi az iskolázott, elegans, de anél veszedelmesebb gonosztevők féken tartására.

Hazánkban az előbbit már bírjuk a m. kir. csendőrség testületében, az utóbbinak szervezése most van folyamatban s eziránt belügyi kormányunk két előkelő igen képzett közege által, Francia és Angolországban be is szerezette a szükséges adatokat és még a jövő év folyamán eltebe lépteti azt.

Hogy hazánkban, különösen a fővárosnak mily égető szüksége van a vagyon és személybiztonság ezen titkos őreire, arról a magyar sajtó a fővárosi rendőrség szennyességének hónapok óta tartó szapulása által még a legelfogultabbakat is meggyőzhette; a magyar titkos-rendőrség élethe léptetését s ennek megfelelően a városi és fővárosi rendőrségek ujja szervezését, tehát csak örömmel üdvözölheti a magyar-állam igaz barátja.

Azt, hogy ezen testület belső szervezete milyen leendő, kikülönített közegei mily számban és mily hatóságok mellől oszthatnak be szolgálatára stb. már a testület saját-szerű jellegénél fogva sem lehet nyilvánosan ismertetni, mely körülményt melegségemül előrebocsátva, szíves olvasóim elnézését kérem, hogy cikksorozatomban érdekes czímét várakozásuknak megfelelően nem merithetném ki.

Megvallom, hogy főczélem inkább a rendőreink teljes megismertetése volt, hogy ezáltal igen sokak balhiedelmét eloszlassam és bemutassam őket a maguk valóságában.

Az érdekes czímet csupán kecségetetésül használtam, hogy szíves olvasóim figyelmét annál inkább felkeltsem tárgyaim iránt; ezt a kis swindlit ugyhiszem nem veszik tőlem rossz neven akkor, midőn általa csupán jót akartam.

Julius Werne a kitűnő csillagász is cserbe hagyta olvasóit, midőn „Utazás a holdba” czimű hírneves utirajzát a nagy világ-lapokba közrebocsátotta; mindenki azt várta tőle, hogy most már végre a hold és föld közti közlekedés útja meg van oldva s nyerte e helyett a csillag-rendszer népszerű ismertetését, úgy hogy a ki ezen utirajzát egyszer elolvasta, épen úgy értett a csillagászatához, mintha évek óta tanulmányozta volna. Végeredményében tehát a Werne swindlije kedvelté tett egy oly tudományt, melyet száraz elmesélésénél fogva csak igen kevesen szerettek.

Vajha az én swindlim is így sikerült volna!

(Vége.)

Nagy-Enyed város képviselőtestületének rendes közgyűlése.

Nagy-Enyed város képviselő testülete folyó 1884-ik évi decz. 4-én rendkívüli közgyűlést tartott. A gyűlés d. n. 3 órakor elnöklő polgármester Kovács Gyula megnyit-

Ki beszélne az ebéd alatt ételekről? Beszéljünk arról, ami bennünket egykor nagygyá tehet. A szerbek beszéljenek ebédközben a sertéskereskedésről, a horvátok a leendő nagy Horvátországról, a muszkák a vutkiról, mi pedig mondtam miről. Beszéljünk mindenkéltől a népszínház ujdonságáról, Rákosi Jenőnek „M a g d o l n a” czimű színművéről.

Ime itt van egy iró, egy költő, ki ha véletlenül nem magyarnak, hanem francziának születik, ma már dús-gazdag ember lenne és neve ismerős volna az egész világ minden zugába; a ki — többi műveiről most nem szólva — megírta „Magdolnát”, egy népies színművet, mely — különösen a magyar irodalomban — egy kétségbevonhatlan fordulópontot, egy irodalomtörténeti eseményt képez irányánál fogva, s ekkeltáns módon bizonyítja be, hogy a magyar fajban van eredeti irói tehetség s hogy a magyarnak nem csak véletlenül születnek a Jókai-i (mint ellenségeink hirdetni szeretik), Petőfi-i, Arany Jánosai stb. és hogy a magyar nemcsak képzőművészekkel tudja ellátni a világot, hanem a legközelebbi jövőben már drámaírókkal is.

Sokkal kisebb vagyok, hogysem Rákosi irói képességét bonckésem alá akarjam venni, a mint tette egy csomó ellensége és roszakarója, a kiknek egy jórésze csak akkora, miut én. Én csak a laikus benyomásai alatt beszéllek; az én beszédem csak Rákosi művével való legméltaatlanabb bánásmódnak elkeseredett kitérője. S bár tudom, hogy egy nagy hatalmassággal állók szemben, a kiknek — velem, a fegyvertelenül szemben — módjukban áll e vakmerőségemért holnap engemet a népszínház legvárhatóbb rosz színészének kikéltetni, — de azért teszem, tennem kell, mert a köz-t mindig sokkal jobban szeretem, mint a saját érdekemet. Ha e tekintetben méltatlankodásomnak, elkeseredettségemnek méltó kifejezést akarnék adni, akkor itt most ki kellene törnöm, szenvedélyeskednem, sőt személyeskednem is kellene. De izlé-

ván, előterjesztetik a városi szesz és pálinka koresmárolási jognak 1885. január 1-től három egymástáni évekre haszonbérbe adásáról szóló tanácsi jelentés, mely szerint az árverezés folyó decz hó 3-án megtörtént és pedig a következőeredménnyel: jelentkezett 5 árverező kikéltési ár 11700 frt. Az árverezők közül ifj. Jónás Mihály nyit árverésen ígért 12.125 frtot, Salmen Frigyes zárt ajánlat folytán 12.089 frt 58 kr. Feiler Farkas 12.320 frt. ifj. Jónás Adolf és társai 12.626 frt 52 kr és végül Baruch Albert és társai 12.925 frt évi haszonbért. A legtöbbet ígérő Baruch Albert jelenlegi haszonbérő lévén, a képviselő testület a haszonbért neki adta át; a haszonbérleti szerződvénynek az árverési feltételek értelmében jogérvényes megkötésével pedig a tanácsot bízta meg.

A közgyűlés második és utolsó tárgyal helybéli derék gyógyszerészünk Kovács József indokolt kérelmére, mint nagyenyedi kebeles polgár gyermekét örömmel fogadta egyhangu szavaváttával közgyűlés a békebelezett polgárok sorába, elkötelezván a még hiányzó némi kellekek utánpótlására, azon ohajtásának adván ez alkalommal kifejezést: vajha több hasonló derék egyéniségekkel szaporíthatná Nagy-Enyed város kebeles polgársága ritkuló sorait.

Végül elnöklő polgármester azon kedvezőtlen előterjesztésére: hogy már a kisebb iskolás gyermekek közt is jelentkező, csaknem járvány jelleggel fellépő hűléses torokfájás miatt, mely gyakran a sclat-vörheny és roncsoló toroklob veszélyeire is átcsap a képviselő gyűlés egészségügyi bizottsággá alakulván, a városi főorvos mint egészségügyi előadó ajánlata folytán, főként a betegségek tovább terjedésének akadályozása érdekében a helybéli polgári és valamennyi felekezeti elemi iskolának f. hó 6 tól 1885. január 1-ig terjedő időre leendő elosztását.

Ezzel a tárgysorozat véget érve, polgármester a közgyűlést bezárja.

Városi képviselő-választás N.-Enyeden.

A városi képviselőkre vonatkozólag folyó évi decz. havával egy 6 éves ciklus lejárván, az új választások f. hó 5-án mentek véghez a választó jogosultsággal bíró polgárok eléggé élénk érdeklődése mellett. Pártok ez alkalommal nem állottak egymással szemben. A régi párt izgalmaknak, melyek Enyed város polgárságát éveken keresztül a városi közéletnek semmi esetre sem előnyére két két egymással szemben álló táborra osztattak volt, ez alkalommal semmi nyoma. Nyugodt kedélyhangulattal, egyedül a város közügyeit tartva szemelőtt járult polgárságunk a szavazó urnákhoz.

Egy pár egyénre nézve voltak eltérő nézetek s az illetők ezeken a képviselőtestületbe leendő beválasztása iránti ohajtásaiknak igyekeztek is érvényt szerezni, de ez az igyekezet a választás rendes, komoly folyamatát legkevésbé sem zavarta.

Jó hatással volt a választás nyugodt, komoly hangulatára a folyó hó 3-án ez ügyben megtartott bizalmas értekezlet, mikor is a választandó képviselők személyeikre nézve általánosságban megállapodás jött létre.

sémet nem akarom megtagadni. Beszélgetek ebéd közt az én enyedi jó barátaimmal.

Itt van barátim egy szindarab, a melyet — provokálva mondom — művelt embernek lehetetlen meg nem nézni, vagy könyvárni uton meg nem szerzeni, el nem olvasni. Itt van egy szindarab, melyben egy szuverén irói egyéniséggel állunk szemközt s épen mert a szuverénitása világa mellett ragyog, az emberi természet, vele született gyöngeségénél fogva könnyebbnek véli szemeit behunyni a káprázató jelenség előtt, hogysem azokat egy új világitási rendszerhez trenirozza. Egyszerűen elbánik vele, mint a napi öngyilkosságok kérdésével, s nem gondolja meg, hogy jönni fog, mert jönni kell egy kornak, mely könnyelműségét, kényelemszeretetét, kishitűségét, vagy vakságát — homlokára fogja sütni.

Igaz, hogy a nagy közönség csak azon szuveréneket szereti, vagy legalább csak azokat akceptálja primaviszta, a kiket ő tett azzá; de ez éppenséggel nem ok arra, hogy a kritika is azt tegye velük, hogy meg se lássa, hogy legfeljebb a vállat veregesse meg, s hogy úgy kerülgesse őket, mint macska a forró kását. A hírlapírók közt csak az egy Vadnay Károly volt az, ki e tekintetben kivételt képezett s fel merte emelni a bekövetkezett eset felett tiltakozó szavát.

Több ember mindig okosabb, mint kevés ember. S ha a kritika egy művel méltatlanul bán el, a közönség mindig igazságot szolgáltatott. Ez megfordítva is megtörtént már. Történjék ezuttal is az, hogy a kevés ember (a kritikuskok) eljárása bíraltassék meg a sok ember (közönség) által. Ha a közönség is követ fog rá dobni, akkor nem csak a közönségnek, de a kritikának is igaza lesz. De csak utólagosan. Hanem egy olyan irónak oly művével, mint Rákosi „Magdolnája” nem szabad a kritikának még csak kivánnia sem, hogy felette egyszerűen a napi rendre térjünk. Ezzel tartozik a nemzet önmagának, becsületessége követelményeinek.

Ki
takon it
Scheide
kab Ele
tuli ke
Veksze
rinez. b
gok. E
és hely
S
lettek t
enyedi
A
vette k
Gáspár
Ferenc
elnök F
Dunai
A
kor a s
kerület
sen 17
175. ifj
János
Richard
tagságr
György
vazati
A
Ebből
János
bestyén
116. I
Seprén
Luka A
nan vá
maga
vezte l
Farkas
gok s
mány

vös m
is kére
hozni.
urnó a
nak eg
szere
nemes
nemes
fogam
mes v
el. Me
egyfelő

iroi sz
annyiv
tetben
veréni
kérés
az ő s
bad m
ki az
tudóso
módon
tévedé
a hétk
kára z
félreér
midőn
se ő, s
a legi
akarú
ben ké
nál eg
őszint
ő szav
mely
meleg
telen.
döbbe
J
tek m
nak sz

Kiléptek ez alkalommal a képviselőtestületből a „patakon inneni“ kerületből: Szilágyi Farkas, Sándor Károly, Scheidel József, br. Splényi Henrich, Telegdi Károly, Jakab Elek, Farkas Sámuel és Balázs Lajos; a „patakon túli“ kerületből: id. Kovács Mihály, Horváth Ferencz, Vekszler Salamon, Kis Zsigmond, Bakk János, Kovács Lőrincz, br. Kemény István és Fekete Ferencz rendes tagok. E három utóbbi a 6 éves ciklus folyama alatt elhalt és helyeiket időközben pótagok foglalták el.

Szilágyi Farkas és Scheidel József adójuk alapján lettek tagjává a képviselőtestületnek. Horváth Ferencz megszűnt enyedi lakos lenni.

A választás mindkét kerületben reggeli 8 órakor vette kezdetét. Elnök a „patakon inneni“ kerületben id. Gáspár János, bizalmi férfiak Szilágyi Farkas és Vecsei Ferencz tolnok Polgári Lajos. A „patakon túli“ kerületben elnök Benkő Márton, bizalmi férfiak Vekszler Salamon és Dunai Albert, tolnok Antal János volt.

A szavazatok beadása estvéli 6 órakor ért véget. Ekkor a szavazatok számba vétele vette kezdetét mindkét kerületben. Szavazott a patakon inneni kerületben összesen 176. Ebből nyertek rendes tagságra: Kovács Sándor 175. ifj. Gáspár János 174, Sándor Károly 169, Hegedűs János 174, Sándor Miklós szöcs 171, Wilk Eduárd 131, Richárd Mihály 166, Jakab Károly 162 szavazatot; pótagokra: Balázs Lajos 121, Dezső Dénes 159, Dunai György 161, Király Albert 175 szavazatot. Nem éltek szavazati jogukkal 161-en.

A patakon túli kerületben szavaztak összesen 120-an. Ebből legtöbb szavazatot nyertek rendes tagságra: Csató János 120. Vekszler Salamon 119, Vajna István 118, Sebestyén Sándor 112, Szőlősi Ferencz 117, Veres Albert 116, Dunai Albert 112, Czeiler Ede 111; pótagokra Seprényi János 104, Jancsó József 104, Tőkés Imre 103, Luka Albert 81. — Megyénk alispánja Csató János az újonnan választott városi képviselőket igazoló bizottságba a maga részéről Medgyes Bálint és dr. Kovács Ödön nevezte ki, s így e bizottság dr. Magyar Károly, Szilágyi Farkas, Medgyes Bálint és dr. Kovács Ödön rendes tagok személyeiből van összealkotva. Az igazoló választmány f. hó 16-án tartja meg gyűlését.

LEVELEZÉS.

Nagy-Enyed, 1884. decz. 5-én.

Tekintetes szerkesztő úr!

Midőn becses lapját egy városunkban megindult újdíj közönségemmel tisztelettel értesítem egyszersmind arról is kérem legyen szives azt becses lapjában nyilvánosságra hozni.

Folyó évi november 9-én este 7 órakor Farkas Mária urnó a maga házához gyűjtötte össze barátait és azoknak egyes ismerőseit, magam is ez uton részesültem ama szerencsében, hogy szemtanúja lehettem egy igen szép és nemes cél kivételének kezdeményezésénél. E szép cél a nemes gondolkodású és mély érzésű nők szép lelkében fogamzott meg, mely az összegyűlt társaság lelkében nemes visszhangra talált és magas lelkesedéssel fogadtatott el. Mert ugy is, kitagadhatná meg filléreit most, midőn egyfelől a fagyásnak dermedt hűdege, másfelől a halál

Igen kínálkodik nekem itt, hogy Rákosiinak felvetett irói szuverénitása felől még egy pár szót szóljak és pedig annyival inkább, mert a Rákosi szuverénitása sok tekintetben megfelel a Petőfi szuverénitásainak. A Petőfi szuverénitása a maga idejében és bizonyos körökben ép oly kétes sikereket aratott az ő költőit, mint a Rákosié maság az ő szabad muzsájával. Ide írom, hogy a kifejezéssel: szabad muzsa épen jellemezni akarom Rákosi irói egyéniségét, ki az eszthetikát nem könyvekből tanulta, mint a szabotudósok szerencsétlen serege, hanem tanulta esalhatatlan módon az irodalom remekeiből, a kit egy s más kisszerű tévedéseért nem tudnék jó lélekkel lerántani akarni abba a hétköznapi életbe, a melyben én magam is egymás nyakára zsufolt társaságban létezem, vagyok és éldegélek. A félreértéseknek és rossz tréfának akarom elejét bevágni, midőn elmondom, hogy a szabad muzsa kifejezést se én, se ő, se senki — bizonyára nem értheti úgy, hogy az a legműveltebb elme és lélek izlésétől magát izolálni akarná. Értem alatta a megszűnt és eszthetikai eszközeiben költői izléssel szortírozott Zola iskolát, mely Rákosi-nál egy még sehol nem észlelt és bámulatosan becsületes őszinteséggel, tudással és okossággal párosul, a mely az ő szuverén egyéniségének vonzó tulajdonságát képezi, a mely mindig költői, mindig friss, mindig bájos, mindig meleg s geniálitásánal fogva legfeljebb néha-néha szeretlen. Ezzel jár egy oly szerénység, a mely szinte megdöbbenő, és látszik, hogy ez is kétségbevonhatatlan őszinte.

Jertek barátaim nézzétek meg „Magdolnát.“ Nézzétek meg Budapest művészi életét, mert meggyőződni annak színvonaláról — mindnyájatoknak hazafias kötelessége.

Sólymosi Elek.

öldökli anyaga támadta meg legdrágább kincseinknek, gyermekeinknek becses életét; ki tagadná meg a segílyt, mikor az összegyűlt fillérek által számtalan gyermek becses életének megmentéséről van szó, ki tagadná meg az adakozást, ha azokat nemes lelkű nők épen azon célra kéri, hogy városunk szegény árva tanuló gyermekeinek — a jólétben és bőségben élők adományaiából — rongyos és melegelet nem tartó ruhájok helyett, melegebb ruhát nyújthassanak és így megmentsek őket a meghűléstől és meghalástól; ki tagadhatná meg fölsőlegét, ha azt szent asszonyok a mi Urunk Jézus Krisztus születésének emléktünnepén — ki úgy szerette a gyermekeket — épen arra fordítják, hogy abból megvendégteljenek a szegény éhes kicsinyeket.

Nem. Nem lehet megtagadni akkor az áldozatot azon filléreket gyűjtő nőktől, ki kik követni akarják Urunk nagy parancsát: Adjatok enni az éhezőknek és inni a szomjózónak, segílyjétek fel a nyomorultakat és ruházzátok fel a ruhátlanokat!

Ily érzések között fogadta el az összegyűlt társaság azon indítványt, hogy egyfelől néhány „fillér-estélyt“ rendezt, másfelől adományokat gyűjt oly célból, hogy a begyűlt fillérekkel és adományokkal városunk szegény árva tanuló gyermekei számára egyfelől téli meleg ruhát nyujt, másfelől ugyanaz alkalommal kevés étellemmel is megvendégteljen őket, vagy röviden mondva e gyermekek számára „Karácson-fát“ állít fel.

A gyűjtőívek szét vannak küldve. A „fillér-estélyek“ november hó 29-én megkezdettek. Tisztelettel kérétek tehát a nagyenyedi nagydémű közönség, hogy becses adományaival és filléreivel szíveskedjék e nemes cél kivételéhez hozzájárulni!

Az első estély kis körben, de igen jó sikerrel folyt le ugy annyira, hogy már a második fillér-estélyt a megye nagytermében kell megtartani. A harmadik fillérestély pedig december 12-én lesz.

A gyűjtő ívek még vissza nem érkezvén, ezuttal nevet nem említek, csak annyit jegyzek meg, hogy már 12 frtot felül haladták a begyűlt „fillérek.“

Azonban mihelyt a gyűjtő ívek beérkeznek, az adományok azonnal hirtalpillig nyugtáztatni fognak.

A fillérestélyt rendező társaság megbízásából.

Nagy Mózes,
titkár és pénztárnok.

Színészet.

Városunkban pár hét óta időz Hegyi Gyula szintársulata, küzködve a művészet legveszedelmesebb ellenségével a közönnnyel. Ha az igazat meg kell vallanunk Thalia papnői és papjai az okai — tisztelet a kivételnek. — hogy nem tudtak érdekeltséget kelteni Enyednek jelesebb művelvezeték szokott közönségében. Egyrészt a színrehozott darabok ődsisága, másrészt a szereplők gyöngegsége miatt a világot jelentő deszkákról nem sok nézőt lehetett megolvasni. Sőt egy alkalommal az előadás el is maradt a részvétlenség miatt, s mint egy éles elméjű fiatal ember megjegyzi: bizonyosan azért, mert nem volt bevétel!

Hanem hát a szükség jó tanácsadó. Hegyi ur is addig kutatott eszének tárházában, míg nem felfedezte a titkos varázsszert, melylyel hozzá lehet férni a kincsekkel rejtő barlanghoz. Mint az arab regében a Szejam szóra megnyílnak a kincses tárház ajtai: ugy pattant le a szívekről a közönyösség zára, midőn a színlapon olvasni lehetett, miszerint E. Kovács Gyula ur városunkat jelenlétével s művészi játékával szerencsételti.

A kitűnő művész első fellépését Szigligetinek „A fény arnyai“ című szomorujátéka került színe decz. 3-án.

Az előadás valóban „fény“ volt és annak az „arnyai.“ Az a fény, mely már sok idő óta ragyog a színművészet egén; az a fény, mely ezernyi színben csillog s megkaparátja a reája néző szeméit; az a fény, melyet a legmagasabb lelki gyönyörrel szemlélnünk s fájdalmat érzünk, midőn már nem láthatjuk. Ez a fény; E. Kovács Gyula ur, Magyarország legnagyobb tragikái művészeinek egyike!

Kovács ur Nyáray Bélát személyesíté. Előttünk állott a büszke magyar nemes, ki könnyelmű nejeuak egy édes mosolyáért kész elfecsérelni ősi birtokát, de meghajolni nemes tud a szerencsétlenség kereszttüzében is. Kit szívbéli nemes büszkesége tesz rokonszenvenessé előttünk, s midőn élete egyetlen percében gyöngegséget mutat, utána kétszeres erővel mardossák az öntudat kigyói s büszke lelke megtörik a kinok tengerében. Mit szóljunk a játékról? Kovács Gyula urnál a sikernek mérvét, nagyságát lehet jelezni. a mint ő önmagát mulja felül; ilyen játékkal szemben a bámulat, odaadó csodálkozás a legigazabb referáda.

A többi szereplők közül dicséret illeti Bágyonit (Bánhalmi), ki jól megálta helyét kis szerepében. Györffy Ida (Charlotte) szinte jól játszott, sokkal jobban, mint eddigi szerepeiben. A többiekről jobb ha hallgatunk.

December 4-én adatott „A betyár kendője“ Abonyitól. Mintha kieserélték volna a mi színészeinket, oly nagy változáson mentek keresztül. Bizonyára Kovács Gyula ur szelleme alakította őket át. Bandit Kovács ur játszta ki-

tűnő alakítással. Örzse szerepét Györffy Ida igyekezettel és sikerrel oldotta meg. Öriné (Boris asszony) az eddigiekhez képest meglepően eltalálta szerepének alaphangját, s így ő is méltó joggal osztokozhatik az est sikerében. Rajz (Nagy András) gyengén rajzolta a fogadott fiu szerepét, különösen kezeivel épen nem tudott mit csinálni. Pedig csinos alakja és megnyerő hangja kellemes jelenséggé teszük őt. Tóth Anna (Zsófi) jobban állhatta volna meg helyét, különösen a koremsai jelenetnél. Bágyoni (Buzi csárdás) most is bebizonyította, hogy ő a szintársulat első tehetsége.

Végül összefoglalva az egészet, kimondhatjuk, hogy ez élvezetes este volt, miből az oroszán rész Kovács Gyula urat illeti.

Decz. 6-án „Ármány és szerelem“ Schiller szomorujátéka adatott. Kovács Gyula ur, mint Ferdinand, gyönyörű alakítást mutatott be. Kiválóan hatásos volt az atyával (Hegyi) való jelenete, midőn ez kedvesét elhurcoltatni parancsolja, s az utolsó felvonás jelenetei. Györffy Ida (Lujza) elismerést érdemel. Hegyi, Bágyoni (Müller) több-kevesebb sikerrel igyekeztek szerepeiket betölteni. A közönség minden felvonás után többször zajosan tapsolta ki jeles vendégünket.

Ma Kovács Gyula ur jutalomjátékául „Bánk bán“ adatik.

Referens.

CSARNOK.

Naplómból.

Berlin, 1884. október hava.

(Folytatás.)

A mint már részben leírtam — Pest nevezetességeinek megnézésére hat napot szenteltünk. A hatodik napon pedig, a napnak huszonnegyedik órájában, az órák harminczadik percében búcsút vettünk Pesttől. Most ismét befellegzett mind kívül, mind belül. Ha a természet szépségét, a tájék változatosságát akarok szemlélni: a légben uszkáló sötét felhők akadályoznak meg; ha a látandó nagy-szerű dolgokat igyekeznék képzeletünk elé varázsolni: a kétséges jövő feletti aggodalomnak sötét felhői homályosíták el lelkünket. Addig borongtunk azonban, míg nem szerencsésen megérkezett velünk a vonat reggelre Bécsbe. Az állomástól lóvonat-gözössel robogtunk be a Hauptstrassén, hol vasuti szerencsétlenségnek téve ki magunkat, ugrottunk le, midőn az utitársaink által ajánlott szállodának „Trieszt“ feliratát megláttuk. Szerencsére minden nyak- és láb-kitörés nélkül jutottunk le, de midőn ezért már a hála sohaj ellebbent félig ajkunkról, akkor vevők észre, hogy a borzasztó szerencsétlenség mégis megtörtént: egy pár könyvet tartalmazó kis csomagunk fenmaradt a robogó kocsiiban! Oh balsors! Oda van a német grammatika! Hanem a „hol legnagyobb a veszély: ott közel van a segély.“ Észrevettük a mi veszteségünket a kocsiiban levő utasok is: ezek hajították, kollegám meg elkéseredetten rohant; így a távolság megfeleztetett és mi a borzasztó szerencsétlenségtől: magyar-német grammatika nélkül menni Németországunk — megvalánk mentve. Gör-ösösen szoritottuk magunkhoz egyetlen vigaszunkat és reménységünket s vittük nagy triumfussal „Trieszt“ felé. De ez ma annyira népes vala, hogy minket teljességgel nem fogadhatott be s így kénytelenek valánk a „Goldenes Kreuz“ alatt keresni nyugó helyet négy napra. És már Bécsben lévén, elindultunk nézni és látni. Legelőször a híres Belvederei képtárt néztük meg. A nagy-szerű épület terem-sorozatai a különböző korok és iskolák festészeti remekeivel vannak berendezve. Láttunk ott váznon meglevenitve elagott öreget, ki botjára támaszkodik és élénk gyermeket, ki pillangók után ugrál; láttunk gyászoló nőt, ki elvesztett boldogsága sirjára ültet virágot és mosolygó leányt, ki kedves kalapjára tűz bokrátát, fontos képű tudóst, ki tán a csillagok járásának egy új törvényét épen most fedezte fel, és naiv pástor gyermekét, ki égre bámulva tán azon elmélkedik: vajjon hogy szegzték oda fel azokat a szép, fényes csillagokat?! itt magas házak közt beláthatlan hosszú, egyenes utcán ünneplő emberraj hullámszik, amott a magas, erdős hegyek közt levő kies völgy ezik-ezások kristály csermelyéből kis özike iszik; itt jegyveres csapatok halált szóró tusája vérel áztatja a földet és veres-fekete füsttel vonja be az eget, amott vidám pástor fia furulyázva lépeget nyája után, békés szántóvető ember biztatgatja jámbor barmaid, felettük pedig a kék ég oly tiszta, hogy a messze-magásra emelkedő kis pacirta is lelészlik: szóval: minden van ott csupán csak... „Consummatum est“ nincs egy fél is! A nap nagyobbik felét a képtárban töltöttük el, másik felét pedig a város fő-részének, a Ringeknek bejárására és a nagyobb-szerű templomok: a koloszsális „Stefan-Donm“ és a nagyon csinos „Votiv-Kirche“ megnézésére fordítottuk. Este pedig, hogy az időt megnyerjük, minden előleges utánézés nélkül, az opera theaterbe mentünk. Jól is eltaláltuk! Épen ugy megérthettük az előadást, mint a született németek, mert nem szólottak abban egy árva szót sem. „Sachuntala“ című balletet játszották. Egy ideig a

zene mulattatott, de bizony, különösen mikor az álmok országából kezdtek jöni, az ásitások emlékeztetvén, hogy sok álom-adósságunk van, nem bírtuk tovább a diésőseget, hanem azon önvigasztalással, hogy az ur szokás is így kívánja, csaknem már az előadás közepén, megapaszottuk kettővel a t. publicum számát.

Második nap a hétnél hetedik napja vala, melyet a bécsiek a praterben szoktak vala eltölteni. Mi is hódoltunk tehát a helyi szokásnak, annyi eltéréssel, hogy míg a bécsiek csak délután szoktak oda özőlni, mi már reggel korán ott valánk. Míg mások is jönnek tehát, egy nagy-szerű panorámát, a gazdag aquariumot és a 73-iki világkiállítási palotát; a „Rotundat“, ennek szédítő magas erkélyéről pedig Bécs városát egészben, néztük meg, azután pedig azon reményben, hogy hátha legalább jó pénzért vagy egy magyar szót hallhatnánk: a „magyar-csárdá“-ba mentünk ebédelni. Bizony nem tudott ott senki még csak nézni sem magyarul, hanem azért mi magyarul ebédelünk! Délután 2 órakor kezdődött az internacionális-lóversenyfuttatás. Hogy történhetett volna ez is meg a mi jelenlétünk nélkül! Mint dagadó ár úgy omlott a nép most a praterbe. Most kezdődött az igazi élet itt! Egy ideig a lóversenyt néztük, azután szétjártunk mindenfelé „Tarka népeletet“ látni. Sokat hallottam olyast már „Tarka népeletről“, sőt képen lefestve is láttam, de ilyet még sem láték soha alomban sem. A ki kíváncsi igazán megtanulni hogy milyen ez — azt mondom — ne rontsa hiába drága szeme világát hogy betűkből buchstabozza ki, hanem egy vasárnap délután töltsön a praterben (ha ezt nem teheti, tegye le az esztét megismeréséről.) Itt 5 krajczárért az égbe visznek (igaz hogy nem angyalok), amott meg a pokolra szállítanak alá; itt gőzösn, ott lég-hajón, amott meg a szárazon is végig hajón szállítanak el 5 percz alatt Londonba, Párisba, Budapestre, Konstantinápolyba, New-Yorkba, vagy a hová épen szived vágyik; csak az a baj, hogy az 5 krt lefizetted azért kérélehetetlenül vissza is hoznak a nélkül, hogy széttekinthetnél és így egészen tapasztalatok nélkül térsz vissza, legfennebb fejed szédül a gyorsan megtett hosszú ut fátalmaitól. Itt szánkázhatol a szép őszi napon, amott lovagolhatsz olyan paripákban, melyek soha sem kapnak abrakot, mégis izzadás nélkül győzik a folytonos futást. Itt megbizonyosodhatol, hogy tested sulyában gyarapodtál-e, amott meg karod izmainak erejét olvashatod le meterkilogramokban. Itt egy kemény beerősített czölöp kihuzásával — amott egy másiknak beverésével ronthatod a szép természetet s a végén mégis meg kell fizetned nimetnek a mulatságot. És mindenre mennyi vállalkozó! Mi azonban megelégedtünk bőven a nézéssel mindenütt. A sok tarkaságtól kifáradt szemekkel tértünk este a „Goldenes Kreuz“ védelme alá.

(Vége következik)

VEGYES HIREK.

— **Lapunk pártolóihoz.** Az év folyamán nem kíméltünk sem fáradságot, sem költséget, hogy lapunkat, megyénk és városaink közéletének hű organumát, a legmegfelelőbbben tartsuk fenn. Aldozatkészségünket kívántuk ezzel is bizonyítani, mivel anyagi sikert várni körülményeink között nem is lehet. Tisztelettel kérjük föl azokat, kik lapunkat mindeddig megtartották, sziveskedjenek az esedékes díjakat annál is inkább beküldeni, mivel ezzel legalább részben lehetővé teszik, hogy buzgalmunk végleg ne lankadjon el a közügy önzetlen szolgálatában. — A „Közérdek“ szerkesztősége s kiadóhivatala.

— **Lukács László,** a magyarigeni kerület országgyűlési képviselője, a rendkívül érdekes általános budget vitában, gazdag ismeretről s kiválóan alapos pénzügyi ismeretről tanuskodó nagy beszédet tartott, mely méltó fel-tűnést és elismerést szerzett részére.

— **Nagy-Enyed város területén** fájdalom mind sürbben előforduló ronesoló toroklob esetek miatt a város területén fenálló polgári fiu és leányiskolák, valamint a felekezeti elemi iskolák folyó hó 6-tól 1885. január 1-ig a városi közegészségügyi bizottság határozata folytán hatóságilag feloszlatattak.

— **Hymen.** Simon Zsigmond malomi ev. ref. ifju lelkész folyó hó 2-dikán tartotta esküvőjét Czirner Ilona kisasszonnyal Korbuly Bálint vendégszerető házában. Az esküvést dr. Bartók György végezte, mely után a nagyszámú vendégek gazdag és vidám nászszakomához ültek, mely éjjel utánig eltartott.

— **Latínovich Mihály** kir. mérnök, ki a Tordára távozott Veress Lajos helyébe neveztetett ki, az esküt főispán ő mlga előtt letette s hivatalát elfoglalta.

— **A jégsport kedvelői** szép számmal vesznek részt a koresolya egyet jégpályáján. Ajánljuk e testedző sportot hölgyeink figyelmébe.

— **Nyilvános köszönet és számadás.** Tövisen f. évi november hó 27-én a helyi róm kath. elemi népiskola javára tartott mákedvelői színelőadás alkalmából mindenk

előtt kiváló elismeréssel kell megemlékeznem azon ügy-buzgó mükedvelőkről, kik a „XI-dik paranosolat“ című vigjáték előadásánál derekason és a szépszámu közönség osztatlan tetszésnyilvánításai között megállottak helyüket, u. m. Boros Gizella, Molnár Róza, Ujvári Pepi, Fülöp Amália és Jelen Otília kisasszonynak; továbbá Kovács Lajos, Krengel Sándor, Schmotze Lajos és Kasléder Ferencz urak. Összes bevétel volt 60 frt, kiadás 38 frt 18 kr. Felülfizettek br. Kemény László 2 frt, Zeyk Gábor 2 frt, Szász József 1 frt, dr. Boér Jenő 80 kr, Páll László 40 kr, Rosiu János 20 kr, Lóvi Salamon 60 kr, Slafkovich Jácint 50 kr, özv. Farnos Elek 40 kr, Frits Vilmos 20 kr, Katrovits Antal 40 kr, Ferenczi Albert állomásfőnök 40 kr, Volter Károly 40 kr, Tabakovits N. 10 kr. Fogadják mindnyájan a tanügy nevében leghálásabb köszönetmet. Csató Ferencz, iskolaszéki elnök.

Megjelent és Wokál János könyv-árúsnál kapható Nagy-Enyeden.

Petőfi Sándor összes költeményei hazai művészek rajzaival díszített második népies niadása a költő arezképével. Kötve ára 2 frt 50 kr.

Örökös mesekönyv a kedves kicsinyek számára 12 színnyomatú képpel. Ára 2 frt 80 kr.

Robinson Crusoe története az eredeti elbeszélés nyomán gyermekek számára átdolgozta Radó Vilmos. Ára 1 frt 20 kr.

Preczoza cigánytörténet elbeszéli Reichner Klára hat színnyomatú képpel. Ára 1 frt.

Jancsi és Zuzsi, mese jó gyermekek számára hat tarka képpel. Ára 90 kr.

Tell Vilmos története elbeszéli Reichner Klára hat színnyomatú képpel. Ára 1 frt.

ABC jó gyermekek számára a betűkhez alkalmazott versecskékkel ellátta György Vilmos. Ára 80 kr.

Ujfalvy Károly utazása Párisból Szarmarkandig 177 művészi kivitelű képpel. Ára füzve 6 frt, diszkötésben 7 frt.

Mikszáth Kálmán. A tekintetes vármegye. — Igaz történet. Ára 3 frt.

Anyagi és alaki váltójog. Irta dr. Apáthy István I. Ára 3 frt.

— **Értesítés.** A m. t. akadémia könyvkiadó vállalat 1884. évi folyamából e hó végén következő munkák küldetnek szét: Az első (történelmi) sorozatból: Shiery Amadé: Elbeszélések a római történetből az V. században. A nyugoti birodalom végső napjai Fordította dr. Öreg János. A második (irodalmi) sorozatból: Taine: Az angol irodalom története. Fordította Csiky Gergely. IV-ik kötet. A harmadik sorozatból: Concha Győző: Újkor alkotmányok: I-ső kötet és Lavergne Léó: A mezőgazdaság Angliában, Skóciában és Irlandban. Fordította Bekács Gusztáv. E szerit az első és a második sorozat aláírói ez évi illetményöknek ez alkalommal csak a felét kapják. Ehhez képest az évi

díjak is csak fele, azaz az első sorozatért 2 frt 40 kr. a második sorozatért 1 frt 90 kr. kívántatik be tölteni. A harmadik sorozat pártolói az egész folyamatot veszik, és fizetnek érte 3 frt 80 krt. A még hátralévő kötetek (Mac-carthy: Korunk története. Fordította Szász Béla, I-ső kötet; Dante Pokla, Fordította Szász Károly) a jövő év első hónapjaiban fognak szétküldetni. A könyvkiadó bizottság már a folyó eyelus aláírási felhívásában értesítette a közönséget, hogy ennek utána az évi illetményeket esetleg két küldeményben fogja kézhez juttatni. Ez által kettős célt kíván elérni: hogy az aláírókkal folytonosabb összeköttetést tartson fenn s fél-fél évenként új olvasmányal lássa el őket; de meg hogy a díjaknak fele részben való beszedése által könnyebbségokra legyen. Ez irányban most teszi az első kísérletet. A vállalatot, melynek az Akadémia méltán tulajdonát egész nemzeti mivelődésünkre kiható fontosságát; az aláírók és az összes magyar közönség figyelmébe és pártolásába ajánlja.

Száraz növények fölfriessítése. Fischer W. eljárása szerint még oly növényeket is lehet az alább leirt módon fölfriessíteni, melyeknek levelei már elszáradtak, bim-bói elhervadtak, kérgük és gyökereik majdnem elhaltak. Az említett mód a következő: Káufort alkohollal telítésg feloldván s folyadékából néhány cseppet egy körülbelül egy liter vizet tartalmazó edénybe öntünk, a káufortot a víz felületén vékony réteget fog képezni, lassankint azonban összevegyül a vízzel. Az elszáradt növényeket ebbe a folyadékba állítván, néhány óra mulva az összezsugorodott levelek ismét kifejlődni kezdenek, a fiatal lekonyult hajtások újra felemelkednek, a kéreg megszilárdul s nedvűssá válik. A folyadékából most kivett növényt jó földbe ültetjük s a napsugarakat mindaddig távol tartjuk tőle, míg meg meg nem gyökerezett. Ha nagy mennyiségű, vagy esetleg fákat akarunk újra fölleveníteni, abban az esetben a gyökereket kell az említett módon készített folyadékba áztatni s ezzel a törzset és az ágakat megöntözni. Mindenesetre legjobb, ha az egész növény azik néhány óráig az említett folyadékban.

A száj és lábfájás ellen, mely újabb időben ismét nagyobb mérvben kezd az állatok közt uralkodni, egy állatgyógyászati lap a kali hypermanganikumot ajánlja vízben feloldva 1:30-hoz arányban. E szép piros színű folyadékot mindig frissen kell készíteni s azal csepű vagy szivacs segítségével ecsetelni be a marha száját. Lábfájás ellen tömörebb oldatot kell használni naponkint kétszer locsolva be vele e fájós lábat.

Szerkesztői izenet.

Berlin. Szives üdvölet. Várjuk a folytatást. — **Nagy-Szeben.** N. Zs. és dr. B. G. uraknak: karácsoni számba dolgozatot kérünk. — **Levelezőinkhez:** mennél több és változatos híreket kérünk.

— **Piaczi árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1884. decz. hó 4-dikéről Heotliter tisztába 6 frt — kr. Rozs 4 frt — kr. Elegybuza 5 frt 25 kr Törökbuza 4 frt — kr. Zab 2 frt 25 kr. 100 klgm. széna 4 frt 60 kr Szalma 1 frt 40 kr, Egy klgm sertéshus 40 kr, marhahns 40 kr, borjúhús 36 kr berbéshus 28 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

HUSZONHATODIK ÉVFOLYAM!

1—3

Ingyen regény-melléklet minden számhoz és regények kedvezmény áron.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„BUDAPESTI BAZÁR“

legcélzzerűbb, leghasznosabb és leggazdagabb tartalmu divat közlönyre,

melynek minden száma

tizenhat oldalon jelenik meg, a kézimunka minden ágazatához való illusztrációkkal, minden száma a legújabb párizsi divat után, művészi-leg rajzolt és színezett divatképek, ruhák és fehérművek készítéséhez hasznos és értelmes magyarázatokkal rajzokat, fehérművek himzéséhez mintákat és jelzéséhez monogramokat hoz.

A „Budapesti Bazár“ 1885. év január elsején XXVI. évfolyamába lép. Lapunk fényes fennállását hölgyeink buzgó pártolásának köszönheti, kik mindenkor feltalálták a „Budapesti Bazár“-ban utmutatójukat, akár a háztartás, akár a divat körében. A „Budapesti Bazár“ iparkodott mindenkor a legszebbet, a legjobbat és leghasznosabbat adni, s iparkodni fog a jövőben is arra, hogy a nővilág, divat s a háztartás minden ágát felkarolva, meghálálhassa ama szívélyes pártolást, melyben a „Budapesti Bazár“ a magyar hölgyek részesítik.

A „BUDAPESTI BAZÁR“ a világ minden nyelvéen 300 ezer példányban jelenik meg. Azonban egyetlen idegen nyelvű kiadás sem haladja meg a „Budapesti Bazár“, mely gazdag szépirodalmi részével, díszes kiállításával és hasznos mellékleteivel pártalanul áll a divatlapok között.

A „Budapesti Bazár“ szépirodalmi részében adunk költeményeket, elbeszéléseket, mulattató és ismeretterjesztő tárcázásokat, a fővárosi élet szemléjét, az irodalom, művészet és társasélet mozzanataiból és minden számunkban egy illusztrációt. Figyelemmel fogjuk kísérni a fővárosi és vidéki nőképző-, gazdaszony- és nőipar-egyletek munkásságát is.

Ingyen külön regény-mellékletet adunk, egy tizenhat oldalú ívet, melyből t. olvasóink idővel csinos könyvtárt gyűjhetnek. Jövő évi ingyenes regény-mellékletünk egyik hírneves angol regényíró

„HELEN“

című rendkívül érdekes regénye lesz.

Lapunk szépirodalmi részében pedig Davyl Lajos legújabb, igen szép és érdekes regényét, melynek címe:

„Az utolsó Fontbrand“

kezdjük meg.

A „Budapesti Bazár“ divat részében a művelt hölgy és gondos háziasszony egyaránt megtalálja mindazt, ami az öltözökre és szalonra vonatkozhatik, azon tudnivalókkal együtt, melyek a hölgyek dolgozó szobáját és a háztartást illetik.

Az előfizetési pénzeket legcélzzerűbb postautalvánnyal küldeni ily ezim alatt:

KIRÁLY JÁNOS szerkesztőnek Budapesten (Koronaherczeg-utca 17. szám).

„HELEN“ című ingyenes regény-mellékletünk szerzője CROKER B. M. hírneves angol regényíró, ki a „Csese kisasszony“ című regényével az angol olvasóközönség kedvence lett.

A „Budapesti Bazár“ című HÖLGYEK NAPTÁRA díszes kiállításban jelent meg és mint karácsonyi és újévi ajándéknak is igen alkalmas.

Wokál János könyvnyomdája Nagy-Enyeden.